X-ik évfolyam. 21-ik szám. Köszeg, 1890. május 25-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében.
(Szerkesztővel értekezhetni d. e. 11—12. és d. u. 1—2-ig.)
Kiadói iroda: városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig.
Megjelenik minden vasárnapon.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Az idei pünkösd.

Ránk virradt a szép piros pünkösd, a tűzes nyelvek ünnepe, örömet, vigasztalást hozva az embereknek. Eljött a vigasztaló Szentlélek!

A mai nagy ünnepen első sorban is egy a történelem által is fényesen beigazolt csoda ragadja meg egész valónkat; s e csodában szembeötlő isteni mindenhatóság kell, hogy minden keblet az Istenség mély imádására késztessen.

E megragadó csoda pedig nem más, mint a kereszt oltárán véghezvitt megváltás nagy művének a Szentlélek ereje által való tökélyesitése!

Amint a husvét után való negyvenedik napon az isteni Megváltó megdicsőült alakja az apostolok szemei előtt eltünt, ők visszavonultak Jeruzsalembe, hogy magukat az igért Szentlélek eljövetelére előkészitsék.

Az igéret teljesült!

A tűzláng alakjában leszállott isteni világosság betölté az eddig félénk apostolokat, lángoló szeretetre gyujtotta sziveiket és gyors tettvágyra serkentette egész valójukat, ugy hogy azonnal a világba léptek a nagy munka megkezdésére, melyet az Ur e szavakkal bizott reájuk: „Elmenvén tehát, tanitsatok minden nemzeteket!“ . . .

„Eljött a vigasztaló Szentlélek“, ki a csüggedő emberek szivét felgyulasztá; eljött ez az idei pünkösd, hogy ajándékaival elárasztva bennünket üdvünk utjára vezessen.

Mert nagy volt a visszaesés, sok az aggódó sziv és mindezekhez kevés a remény, mely a helyzet javulásával kecsegtetett volna. De megszületett az üdvözitő, a természet alkotásával jó régen; feltámadt bennünk mostanában a hasznosnak, a szépnek és jónak tudata, és már is megszentelte a munkát azon nemes szellem, mely az erőket összehozta, felhasználta és nagy eredményekre vezetve, százakat téritett meg az igaz hitre. Pünkösd napján az apostolok szétmenvén, oly hatással hirdették az Üdvözitő tanát, hogy első beszédükre mindjárt mintegy ötezeren keresztelkedtek meg s ezzel a világ végeig huzódó nagyszerü intézménynek, a kereszténységnek alapját veték meg.

Mi is anyagi érdekeink előbbrevitele czéljából talán az egyedüli üdvözitő hitre tértünk; mint a pogányság sötét éjjelében tévelygők s bálványimádásba merült halandók az apostolok által tanitva, irányitva, egy uj vallás tanát fogadtuk el, melyben ideig való boldogulhatásunk legbiztosabb zálogát látjuk, s mely a természet nyujtotta előnyökben áll. Daczára minden oppoziciónak, melyre az uj hit akadt, daczára a római szenátus, nép és — Nerótól kezdve Konstantinusig — a császárok vad vérszomjának, melylyel a kereszténységet mindjárt vérébe szerették volna fojtani, daczára hogy épen a csirázás legkényesebb állapotában kellett a legzordonabb időket, az üldözések pusztitó fagyát átélnie, daczára mindezeknek az óriási pogány kolossz alapjai megingottak s majd meg az egész összeomlott

Ez uj hit elterjedésével megingott nálunk is a közöny, letettünk az ősi rossz szokásokról és közös egyesüléssel iparkodtunk a hitnek malasztjaiban részesülni, azon hitében, mely arra tanitja népünket, hogy a város természetadta bájait használjuk fel jövendő anyagi jólétünk megalapitására.

Itt a kedves pünkösd, a keresztény egyház megalapitásának 1890-ik évfordulója, melyen milliók szivében örömérzelmek fakadnak a keresztény hit diadala miatt, melyet az az egész világon aratott s mely egyre terjed a világ minden részében és minden népe között az apostolok munkájából kifolyólag.

Itt a mi a jövőbe vetett hitünk megalapitásának ideje is, amikor apostolaink szerte-széjjel mennek hirdetni az itt feltalálható természeti alkotások nagyszerüségét.

A holnapi kirándulás hegyeink közé, az itt majd feltalálható élvek és a szives barátság, melylyel mindenkit fogadunk, azt hiszszük, a legjobb benyomással lesznek az itt összegyülekező apostolokra.

Ami igazi magyar vendégszeretetünk, nyilt barátságunk és szives előzékenységünk tűzes nyelvekként fog hatni az általunk vallott elvek hirdetőire, akik oly meggyőződéssel, oly igazi bensőséggel fognak beszélni ami egyedüli üdvözitő hitünkről, akár csak magunk, a hit alapitói mennénk a világba csodákat hirdetve.

Üdvözöljük már most Szombathely testvérváros körünkbe jövő kirándulóit, kedves vendégeinket; üdvözöljük keblünk egész bensőségével, azt kivánva, hogy a testvéri ölelkezés nyilt és őszinte legyen és hogy a kiránduló egyesleg és azok összege jól érezze magát körünkben.

Éljen!

TÁRCZA.

Állam. Egyház. Iskola.

Motto: „Maradjon meg mindenki a maga jogkörében s kevesebb lesz a surlódás.“
Kornmann.

(I. folytatás.)

Ha az állam fejlődési folyamatát jobban szemügyre vesszük, azt látjuk, hogy az állam önállóan, önmagától menten minden külbefolyástól mintegy szükségszerüen alakult; tehát a függetlenség jelleget ab initio magában rejti. Az állam miként Beély irja: „szükségkép az emberek ama természeti törekvéséből támadott, hogy önmagukat, mint földi lényeket önalkotta szabályok és törvények által lekötvén, e világon legczélszerübben rendezzék s lehető biztositásukat, valamint kiképeztetésüket s fokonkinti kimivelődésüket sikeresebben eszközöljék.“

Kérdés már most, vajjon mi az államnak feladata? Nemcsak az, hogy alattvalóinak személy és vagyonbiztonságára felügyeljen, a társadalmi jogrendet fentartsa, hanem hogy ideiglenes jólétüket minden rendelkezésére álló eszközzel előmozditsa; vagy miként Kelemen Ágost Köln jeles érseke körülményesebben kifejti, az államnak „Istentől rendelt feladata bizonyára a jog, a külső vagyis a szavakban és tettekben nyilvánuló igazságosság fentartása, egyesek és testületek jogainak minden támadás ellen való megvédése; a személy és vagyonbiztonság megőrzése, az alattvalók békés együttlétének és a békének a szomszéd államokkal szemben való biztositása; feladata továbbá az isteni törvényt végrehajtani, földi jutalomban részesitvén a jót és büntetésben a gonoszt.“ Hogy azonban az állam feladatának minden tekintetben pontosan megfelelhessen, az Istentől hatalmat kapott. Ezen hatalmával azon czél elérésére kell élnie, melyre adatott; s csakis addig bir létének jogosultságával, mig rendeltetését hiven betölti, vétkezik pedig, ha ezt elhanyagolja, vagy nem úgy teljesiti, mint a hogyan kell.

Az egyház és az állam két nagy társaság, melynek minden ember tagja; de csakis annyiban élvezheti minden ember ama lelki és testi jótéteményeket, melyeket az Isten akarata szerint az egyház és állam nyujtani tartozik, a mennyiben tagja mindkét társaságnak. És épen azért, mert az egyház és állam mint két nagy társaság lépnek fel a világon, alattok is állanak mindazon feltételeknek, melyeket egy társaságban meg kell kivánnunk.

Ha e feltételeket kutatjuk, azt találjuk, hogy ezek az egyház és államnál csakugyan megvannak, e tekintetben tehát semmi különbség sincs közöttük; de ha szorosan vett czéljaikat vesszük tekintetbe, a különbséget, a határozott ellentétet azonnal látni fogjuk!

Egyik, alattvalóinak a földi lét szük határain belül való boldogságát czélozza; a másik a földi lét által vont szük korlátokat, határokat messze tulszárnyolja, — a magasba tör egész az Istenségig, oda az örök boldogság forrásához óhajtja segitni tagjait, hol már semmiféle veszélynek, bajnak nem lesznek kitéve. És épen czéljok s a czéira vezető eszközeik különféleségében rejlik a köztük fenálló különbség, mely e kettőt egymástól gátfalként elválasztja, elkülöniti. Ellitelendő tehát s szigoruan kárhoztatandó ama sokat hangoztatott elv, mely az egyházat az állammal összeforrasztani igyekszik, holott a két társaság határozott veszélyesztetése nélkül ez meg csak el nem gondolható! Pedig sokan voltak és vannak is, kik ennek beteljesülését látni, megérni óhajtanák! Mi magyarok azonban nem kérünk ebből, elég nekünk a két hatalomnak összpontositásából származó gyászos következményeket más országokban pusztán látnunk . .

Miután e két társaság — mint az eddigiekből láttuk — egymástól homlokegyenest elüt s miután az önállóság bélyegét már eredetében, fejlődése vagy alapittatása első stadiumában önmagában birta, mindezekből szükségképen folyik: a két hatalomnak egymástól való függetlensége, autonomiája. Ennek alapján egyik a másiknak jogait tisztelni tartozik, egyiknek sem szabad a másik működési körébe nyulnia; mert a legkisebb erre irányuló tény méltán jogsértésnek, jogbitorlásnak volna tekinthető.

Azért az állam hatalmát a maga körében gyakorolja; a mások jogai által vont határokat át ne lépje; az egyház különleges jogaiból magához egy jótát, egy porszemnyit se ragadjon, annálkevésbé hatoljon be szentségtelen kezeivel annak jogszferájába; — viszont az egyháznak sincs megengedve, hogy az állam különleges jogait magának vindikálja, a mit igazságérzetében soha nem is fog megtenni. Ha egyik vagy másik társaság akár az egyház, akár az állam ezeket tekintetbe nem véve valami jogot bitorolna, — az igazságot ezáltal érzékenyen arczul ütné s önmaga ellen gyülöletet, ellenségeskedést támasztana. A két társaság függetlenségének elve nagyon is szubtilis valami s a mint Stöckl irja: „Az egyház és állam ezen kölcsönös függetlenségének elvét épen oly határozottan fen kell tartani, mint e két intézmény lényeges különböző voltának elvét.“

A két társaság tehát egymástól független! Az egyház ugyanis nem áll az állam fölött, sem megforditva; egyik a másiknak alárendeltje nem lehet s egyik a másiknak működési körébe bele nem is avatkozhatik, — hanem egymás mellett kell működniök s czéljaik megvalósitására törekedniök.

Valamint az egyház nem nézheti tétlenül jogainak folytonos bitorlását, nyirbálását, csorbitását; mert csakis jogainak sértetlen megőrzése mellett valósithatja meg az államra nézve is áldásos czélját; ugy az állam sem

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.

Pünkösdi kirándulás.

A magyarországi Kárpát-egyesület vasvármegyei osztályának k ö s z e g i h e l y i k ö r e pünkösd hétfőjéu a természeti szépségekben bővelkedő hegyeink közé egy félnapra terjedő kirándulást rendez. A Szombathelyről jövő vendégeket hétfőn d. u. 2 óra 1 perckor a pályaudvarban fogadja a rendezőbizottság és felkiséri a „Strucz“ fogadóhoz, honnan fél 3 órakor indul a társaság egyrésze a Szabóhegy és Ó-házon át a Hét-forrás-hoz, másik része pedig egyenesen ez utóbbi kies helyhez. A rendező-bizottság a legmesszebb menő intézkedéseket tette, hogy a kirándulók lehetőleg jól tölthessék a napot és kellő élvezetet találjanak. A helyi bizottság a kirándulási szándékozók tájékoztatására két rendbeli meghivást küldött szét: egyet Szombathelyre falragaszok alakjában, mely igy szól:

Pünkösdhétfőn Kőszegre!

Meghivás. A vasmegyei turista-egyesület (a m. orsz. kárpát-egyesület osztálya) kőszegi helyi bizottsága ezennel tisztelettel meghivja Szombathely város intelligens közönségét a pünkösdhétfőn tartandó kirándulásra a kőszegi hegyek több kies pontjára. Pünkösdhétfőn déli 1 óra 15. p. indul a különvonat Kőszegre, hova 2 óra 1 perczkor érkezik meg. Menet- és tértijegyek árai: II. osztályon 83 kr., III. osztály 56 kr. A rendezőség a kőszegi pályaudvarban fogja a t. vendégeket fogadni és zenekarral az élén a városba bekisérni. A kirándulás fögyűlhelye a „Strucz“ szálloda előtti téren van.

Elindulás innen pont fél 3 órakor két csoportra osztva; az egyik az „Ó-házon“ át, nehezebb, a másik egyenesen a „Hét-forrás“-hoz, könynyebb hegyi uton. Sziveskedjenek a t. vendégek a csoportositásnál ezt figyelembe venni. A „Hét-forrás“-nál a két csoport találkozni fog. Itt italok, ételek és frissitők lesznek kaphatók.

A külön vonat este 10 óra 15 perczkor fog visszaindulni és Szombathelyre 11 órakor érkezni. Minél számosabb szives látogatásukat kérjük.

A vasmegyei turista egyesület kőszegi helyi bizottsága.

Kőszeg lakosságához a következő felhivást intézi:

Kőszeg sz. kir. város t. közönségéhez!

A kőszegi turista egyesület pünkösdhétfőn nagy kirándulást rendez az „Ó-ház“-on át a „Hét-forrás“-hoz, melyre Kőszeg város közönségét ezennel tisztelettel meghivjuk.

Meghivtuk Szombathely város t. közönségét is, és, mint halljuk, több száz vendéget várhatunk onnan.

Kötelességünknek tartjuk, vendégeinket illő módon fogadni.

A különvonat, mely e vendégeket hozni fogja, délután 2 óra 1 perczkor érkezik ide.

Igen kérjük városunk t. küzönségét:

1.) a kik zászlókkal rendelkeznek, vagy ilyeneket beszerezhetnek, tüzzék ki házaikra, hogy a város ez alkalomra némi külső díszt is öltsön;

2.) legyen szives a vasutnál és a „Strúcz“ szálloda előtti téren minél nagyobb számban megjelenni, és ott a vendégek lelkes fogadtatásánál résztvenni.

A kirándulók két csoportra osztva indulnak a „Hét-forrás“-hoz: az egyik csoport a „Szabóhegy“ és „Ó-ház“-on át, a másik egyenesen a „Hét-forrás“-hoz. Előbbi csoport vezetői Freyler Lajos, Waisbecker Ede és Unger Ödön urak, a másik csoport vezetői: Küttel István, Kőszegi József és Draskovits Imre urak. Sziveskedjék a t. közönség a csoportositásnál ezt figyelembe venni.

Elindulás a „Strucz“-tól délután pont fél 3 órakor. A „Hét-forrás“-nál italok, ételek s frissitők lesznek kaphatók. Két zenekarról is gondoskodva van.

Vendégeink este 10 óra 15 perczkor fognak a különvonattal visszaindulni és kérjük a t. közönséget ekkor is, a bucsuzásnál, minél tömegesebben a vasuti indóháznál megjelenni.

Meg vagyunk győződve arról, hogy Kőszeg város intelligens polgársága ezuttal is be fogja bizonyitani ismert vendégszeretetét és minden egyes polgár oda fog hatni, hogy a fogadtatás minél fényesebb és lelkesebb legyen és hogy kedves vendégeink itt jól érezzék magukat.

A kőszegi turista-egyesület.

Helyi és vidéki hirek.

— **Uj tanfelügyelő.** H a l á s z Ferencz, Vasvármegye uj tanfelügyelője, a napokban Szombathelyre érkezett s hivatalát átvette. Üdvözöljük a derék férfiut, kinek nevéhez már korábbról is jó emlékek füződnek.

— **Lemondás.** E g á n Ede, borostyánkői nagybirtokos, az állattenyésztési és tejgazdasági osztály vezetője a földmivelési miniszteriumban ezen állásáról lemondott. E kiváló szakférfi visszavonulását az államszolgálatból azon körülmény okozta, hogy neje németországi birtokának kezelése őt néhány évre állandóan a külföldhöz köti.

— **Kiránduló helyeinknek** két legkiválóbbja, az Ó-h á z és H é t f o r r á s a turista igényeknek megfelelően helyreállittatott. Az Ó-ház udvara a gazból kitisztitva s a torony-hely gömbölyded területe korlátfákkal körülvéve várja a kirándulót. A Hétforrás viztartóját kikotorták, a gátat kijavitották s a 424 méter magas, tengerszemnek beillő, tavat nyirfa-korláttal látták el. Kár, hogy ez utóbbi helynek déli emelkedése fadiszétől meg van fosztva s az ut a legjobb gondozás daczára is a sok fahordó szekér által megrongálva.

— **Országos vásár.** A folyó hó 19-én megtartott kőszegi országos vásár, bár annak a legszebb időjárás kedvezett, középforgalmunak mondható; eladó nagyon sok, mig ellenben vevő kevés volt; nagyobb élénkség mutatkozott a marhavásártéren; ugyanis felhajtatott: szarvasmarha 1020 db. és ló 144 db; ebből eladatott: szarvasmarha 686 db. és ló 77 db. Lopás csak egy esetben fordult elő, az is a tettesnek elfogatásával és a lopott tárgy megkerülésével végződött.

— **Tanitói körgyülés.** A szombathely-egyházmegyei rém. kat. tanitó-egyesület k ő s z e g i k ö r e e hó 20-án Perenyében tavaszi ülését tartotta. Fél 10 ózakor szt.-misét mondott Major János prépost, kerületi esperes, melyen jelen volt a tanitókon kivül az egész község lakossága. Szentmise után az iskola épületében kezdetét vevén a gyülés, az elnöki megnyitó után a jegyzőkönyv hitelesitésére: Kerner Ignácz és Iliás Géza kérettek fel. Ezután felolvastatott a mult ülés jegyzőkönyve, valamint a közp. bizottság jegyzőkönyve, melynek 5-ik pontját a a kör kerületi esperese inditványára egyhangulag elvett. Következett a közs. és körpénztáros jelentése. Mindkettő tudomásul vétetett és a körpénztárosának a felmentvény megadatott. Gyakorlati előadást tartott Fehér Sándor perenyei tanitó a bibliából „Salamon király“-ról. A köri ezt köszönettel vette. M o l n á r János szerdahelyi plébános igen szép felolvasást tartott a „házi ájtatosságról“, mit a kör zajos éljenzéssel fogadott. I l i á s Géza pedig ezen tételről értekezett: „Mennyiben volna lehetséges a népiskolai tanulókkal földrajzi kirándulásokat rendezni, és mi volua az ilyeneknek haszna és nevelő hatása“. Uj tagul Kovács Géza szerdahelyi tanitó jelentkezett; Csorba Géza ügyvéd pedig távozása következtében a körből kilépett. Az őszi körgyülés helyéül Salfa állapittatott meg a hol Fehér József ottani kartárs 50 éves tanitói jubileuma fog megünnepeltetni. Ennek előkészitésére egy öttagu bizottság választatott; nevezetesen: Major János prépost esp. plébános, Pados Gábor körelnök, Magyar László salfai plébános, Wittinger Antal és Farkas Ferencz. Ujabb tételek kidolgozásra nem tüzettek ki. Gyűlés után a gyülésen jelen volt papság a község képviselőivel résztvett a tanitók által rendezett közebéden, melynél felköszöntők és jókedvben nem volt hiány.

— **Nem lesz negyedik vonat.** A cs. k i r. szab. déli vaspálya-társaság üzlet-igazgatósága nem járult hozzá ahhoz a tervhez, hogy a Kőszeg és Szombathely között jelenleg közlekedő három vonaton kivül a nyári-idény alatt még egy negyedik vonat is indittassék, Az üzletigazgatóság a negyedik vonat inditásához a mult évben csakis tekintettel a Szombathelyen tervezve volt kiállitásra ama kikötéssel járult, hogy az csakis kisérletkép fog forgalomba helyeztetni. E negyedik vonat a mult évben közlekedett is, de ezen idő alatt a közönség által oly csekély mérvben vétetett igénybe, hogy a nyert bevételek által a vonat közlekedése körüli költségek nemcsak hogy nem voltak fedezve, hanem az azokkal közvetitett személyforgalom tényleg a többi vonatok rovására történt, amennyiben azon vonatoknál az emlitett idő alatt a személyforgalom inkább apadt, mint fejlődött. Minthogy pedig taval a kisérletkép közlekedett negyedik vonathoz füzve volt várakozásai teljesit e nem lettek, a jelen nyári-idény alatt ezen negyedik vonatot nem indithatja meg.

— **Gyermekek kirándulása.** Az apróbb iskolásgyermekeknek is jutott még a májusból kirándulásra való idő. A héten nem egy csoport küzdött meg a he-

---

tartozik az egyháznak, tisztán világi ügyeibe való beavatkozását — vagy miként elleneink nevezni szeretik — „belekontárkodását“ elnézni; ámbár az egyház ezt soha önkényesen nem gyakorolta, sokkal inkább tudatával bir a jogok szentségének, sokkal inkább szemei előtt lebeg az igazságosság érzete, mely összes ténykedéseit áthatja, — hogysem az állammal szemben ilyent elkövetni bátorkodnék.

Szükséges tehát, hogy mindegyik társaság a maga dolgaiban független legyen; az egyház a szellemiek körül, az állam pedig a világi dolgok és ügyek elintézésében. De miután — mint eddigi fejtegetéseinkből kitünt — az egyház egyetemes czélja, az állam czélját is elősegíti, a mennyiben neki jámbor polgárokat szolgáltat, ezért az államnak hálásnak kell lennie. És ha az államnak alattvalóinak jóléte és boldogsága csakugyan szivén fekszik, mit kötelessége mindenképen előmozditania: akkor egyuttal kötelessége az egyháznak védelmére is kelni, hitét, jogait védeni, ha ez bármely oldalról fenyegettetnék, szóval fölötte őrködni. Azonban miként Stöckl irja: „Ne főfelügyeleti jogot gyakoroljon az állam az egyház fölött, hanem védelmezze azt.“

Az államnak a keresztény hit nyilvános piszkolását és gunyolását, az egyház vakmerő megburczoltatását nem szabad türnie s elnéznie. Nem szabad azt sem megengednie, hogy ellenséges izgatások a hit egységét felbontsák. És épen ezért az állam az egyház jogait védelmezni tartozik. Mert a jogvédelem utalaban az államnak lényeges tiszte, kötelessége; tehát valahányszor a szükség ugy kivánja, tisztét, kötelességét teljesiteni tartozik.

Az egyház viszonzásul alattvalóinak az államhatalom iránt tanusitandó engedelmességet mélyen szivükbe vési, ezt erkölcsi kötelességükké teszi. Mert sürgesse bár az állam akár karhatalommal a törvények szigoru megtartását, ha az alattvalók lelkiismeretük szava által nem engedelmeskednek azoknak, mint az Istentől rendelt felsőbbség, tehát közvetve magának az Isten törvényeinek, semmire fog velük menni. N m, mert lelkiismeretüket, miután hatalmi körén kivül esik, le nem nyügözheti. A lelkiismeret fölött egyedül az egyháznak van hatalma, s az egyház a törvények iránt való engedelmességnek alattvalói szivére való kötését bizonyára kötelmének is fogja ismerni.

A viszonylagosság elvénél fogva pedig, valamint az állam kötelessége az egyház fölött őrködni, ennek jogait védeni; épugy az egyháznak is legszentebb kötelessége az állam fölött őrködni, vajjon rendeleteivel alattvalóinak vagy épen az ő jogát nem sérti-e, s ha igen: inteni, figyelmeztetni tartozik s ha jóakaratu figyelmeztetéseire mitsem adna, jogában áll megfenyiteni.

Az egyház és állam tehát két egymástól f ü g g e t l e n hatalom! E függetlenség alatt azonban nem kell azon merev elkülönzést érteni, mely minden kommunikácziót kerül, sőt ellenkezőleg benső, barátságos viszonyban is kell állaniok, alattvalóik boldogitására s kölcsönös megszilárditásukra — autonomiájuk veszélyesztetése nélkül — egymást támogatni tartoznak.

Ily barátságos viszonyban kellene állania az egyháznak és államnak különösen az iskolákat illetőleg, hogy azok magasztos feladatukat sikerrel megoldhassák!..

Miután korunkban az iskola igen fontos intézménynyé nőtte ki magát, szükséges, hogy mindenekelőtt fogalmával tisztába jöjjünk, vagyis hogy megfeleljünk arra a kérdésre, mi tulajdonképen az iskola?

Az iskola katholikus álláspontról tekintve nemcsak hasznos, gyakorlati tudományok és ismeretek tára, hanem egyuttal nevelő intézet.

Magasztos feladata abban összpontosul, hogy az ifjuságot akként képezze, hogy életczélját elérje, vagy legalább is ennek elérését reá nézve lehetővé tegye. E szerint tehát az iskola feladata az ifjuság oktatása és nevelése! „A tudományos és vallási oktatásnak — mondja Randall — karöltve kell járnia. Ezeket egymástól elválasztani és egyedül tudományos oktatásra forditani a figyelmet, annyit tesz, mint a szellemi erőket felébresztení, a nélkül, hogy az ember kezébe erkölcsi feket adnánk, melylyel azokat kormányozza. Más szóval annyit tesz, mint a rosszra való képességet kifejleszteni, a nélkül, hogy a rosszra való hajlamot meggyöngitenök.“ De miután az oktatás a nevelésnek csak eszköze, feladatának lényegét szükségképen a nevelésnek kell képeznie.

S ez uagyon fontos dolog! Mert nem elégséges, hogy az iskola az ifjuság eszét mindenféle tudományokkal és sokoldalu ismeretekkel kiképezze, mi több tulterhelje, miután a merő tudákosság az embert nem vezérli vegczéljához, sőt bizonyos tekintetben káros is lehet; hanem azon kell fáradoznia, hogy szivét nemesitse, akaratukat akként irányitsa, hogy a szerzett ismeretek jól és szentül éljenek, a jóért és igazért buzgón lelkesedjenek s hivatásuk kötelmeit lelkiismeretesen teljesitsék. Ezt pedig csakis a nevelés képes megadni! De minő nevelés? . .

Az ó kor bölcsészeinek nevelési elvei — miként a történelemből tudjuk — hiányosak, hézagosak, tarthatosak voltak; mert nem segitették az ifjuságot ama czélhoz, melyet elérniök kellett volna.

Uttörő e téren is a kereszténység volt; mert a nevelésnek oly irányt adott, s azt oly alapokra fekteté, hogy az embert czéljához segitse, azzá tegye a mivé lennie kell. Tehát az egész nevelésnek, hogy hasznos gyümölcsöket teremjen, a keresztény vallason kell nyugodnia.

„A religió — irja Beély — alapja minden tudomány és ismeretnek az iskolában; valódi nap, melynek jótékony s messzeható sugarai a különféle tudományok és ismereteknek tápláló meleget, sőt életet nyujtanak; a religió tulajdonkép életelve minden ismeretnek, mely nélküle, — az ő éltető és elevenitő szellemo nélkül nem egyéb holt tömegnél, milyen a föld is a napnak éltető sugara nélkül.“ Miután pedig a keresztény vallás őre egyedül az egyház, következik, hogy csakis az egyháznak joga és kötelesége a nevelés. Midőn az egyház gyer-

gyekkel, hogy a szabadban is kapjon leczkét; hogy kellemes testi szórakozásban részesüljön. A majálisok már nem járják, mint annak előtte, helyettök a gyermeki igazi öröm- és kedvtelésnek jutott nagyobb tér.

— **Az Irottkőn.** Mult vasárnapon találkozott az Irottkőn Kőszeg, Rohoncz és Felső-Lövő több turistája, köztök a magyarországi Kárpát-egyesület vasvármegyei osztályának ügyvivő elnöke, Ebenspanger János a kőszegi helyi-kör elnöke és Rohoncz nagyközség derék birája. A találkozás főczélja az Irottkőre emelendő menház helyének s a költségek megállapitása levén, abban történt megállapodás, hogy a menház a kész terv szerint a szétroncsolt piramis helyén épüljön, mely czélra Rohoncz községe nem csak a helyet engedné át, hanem ezonkivül fával és terméskővel is szolgálna. Egyéb költségek fedezésére az osztály évi tagilletményeiből 40%-ot fognak forditani. A terv kivitelével Markovits József kőszegi kör-elnök és Rohoncz nagyközség birája bizattak meg. Eszerint kilátás van arra, hogy a menház a Dunántul legmagasabb pontján, az Irottkőn hova hamarább felépül, s a turisták egyik hő vágya teljesedésbe megy.

— **Városi közgyülés.** Május hó 17-én d. u. 3 órakor képviselő-testületi közgyülés volt a városházán. Az ülés megnyitása után Waisbecker Antal drnak már a mult ülés alkalmával a polgármesterhez intézett azon interpallacziójára, hogy miután a lakások nagy része üresen áll, a városnak a 2-ik lakber-osztályba leendő sorozása iránt a lépések megtetessenek, az a válasz adatott, hogy eziránt a pénzügyi igazgatóság meg fog kerestetni. — A városi képviselő-testületnek egy korábbi határozata folytán az italmérési illetékek meghatározására kiküldött bizottság javaslata az illetékre kötelezett iparosok és üzletvivők osztályozása tárgyában határoztatott, hogy a korcsmárosok és fogadósok I. II. III. osztályba vétetnek 30, 20 és 10 frt évi illeték-fizetéssel. A pálinka s általában szeszital-mérők I. II. III. osztályba soroztatnak 18, 12 és 6 frt évi illeték fizetése mellett. A kávémérők, czukrászok és poháronként elárusitó szatócsok I. II. III. osztályba jönnek 12, 8 és 4 frt évi illeték fizetése mellett. A saját termésüket kimérő bortermelők I. II. III. osztályba vétetnek 3, 2 és 1 frt illetékkel. — A városi tanács azon inditványára, hogy az erdei személyzet a szolgálat érdekében felcseréltessék, a közgyülés hosszabb eszmecsere és vita után szavazattal dönt, megbizván a tanácsot, hogy a felcserélés keresztülvitelét belátása szerint foganatositsa — Lauringer János inditványa, hogy a városi tanács 3. esetleg 6 tanácsosi egyénnel, kik a közgyülés által titkos szavazás utján a képviselőkből választandók, kibővitessék s igy az önkormányzati szabályrendelet 15. §-a módositassék, elfogadtatott oly formában, hogy a városi tanácsba 6 tanácsosi tag a képviselők sorából 6 évre titkos szavazattal megválasztassék és a megválasztottaknak működési ideje képviselői mandatumához legyen kötve. A városi önkormányzati szabályrendelet ily értelembek lesz megváltoztatva — A polgármesteri hivatal bemutatja a helybeli izraelita hitközségnek a temető nagyobbitása tárgyában még a mult évben beadott kérvénye folytán a helyszinén teljesitett szemle- és tárgyalási jegyzőkönyvet azon inditványnyal, hogy miután a kérvényhez csatolt térvázlaton kijelölt 1259 négyszög méter terület átengedése sem a város érdekeivel össze nem egyeztethető, sem az érdekelt szomszédok beleegyezésével nem találkozik, a kivánt terület a meglevő temetőnek nyugoti és déli oldalán való kiszélesbitésére felhasználandó és a tárgyalási térvázlatban kitüntetett 1530 négyszögméter engedtessék át. E területet a közgyülés 100 frt átalány-összegnek a városi pénztárba leendő befizetése mellett átengedi. — Dr. Kovács István tiszti orvos azon kérelmére, hogy az eddig alkalmazott, gyermektől, vett oltó-anyag megbizhatlansága sőt esetleges veszélyes volta miatt csupán borju-nyirk használtassék s e czélra a város 30 frtot utalványozzon ki kezéhez, a képviselőtestület ez összeget megszavazza, kimondván, hogy jövőre az oltás csupán csak borjunyirkkal lesz foganatositandó.

— **Az ornithologia köréből.** Chernel István fiatal szaktudósunk a velenczei tó körül több ritka madarat ejtett el, (egy fajból 5 darabot) s ezeket mind kitömte. Lőtt kettőt oly fajból, mely honi példányban a nemzeti muzeumban mindez ideig hiányzott. Megfigyelt május elejéig 144 fajt a mi biztos, 2 faj melyet meghatározni a távolság miatt nem lehetett. Most májusban keritett a ritkábbak közül Locus teila fluviatilist, Hydrochelidon leniopterát és hybridát, Sterna minutát, Larus minutust, Mergus serrabort, Peruis apivorust, Tringa Temminckit. Kanalas gémek és ibiczek is többször mutatkoztak. Még a mult hóban lőtt Limosa aquocephalát is, amely itt ritka. A buzgó ornithologus 44 praparátumot s körülbelől 50 fe tmenyt, rajzot is készitett. Ha a megfigyelés határideje lejárt, értekezlet lesz Székesfehérvárott vagy Budapesten, ahol megbeszélik az előmunkálatokat.

— **Tervezett kirándulás.** A helybeli turista-körnek több tagja junius közepe táján kirándulást tervez Tarcsára. Az odautazás az Irottkőn és Szalónakon át, tehát majdnem kizárólag árnyas erdei uton történik s a visszautazás másnap vasuton. Talán sikerül már ez alkalommal az irottkői menház alapkövét (vagy alapfáját) lerakni.

— **A „roppant nagy vagyon“-ra** vonatkozólag, melyről mult számunkban irtunk, helyreigazitásképen tudatják velünk, hogy néhai Bertha Pál, borkereskedőről még nem tudni, mit és mennyit hagyott örököseire, mert a vagyon legnagyobb része az özvegyet illeti és végleges osztoszkodás még nem lesz. Azt mondják különben, hogy „roppant nagy vagyon“-ról szó sincs.

— **Vizsgálatok sorrendje.** A helybeli r. k. elemi népiskolában az idei évzáró-vizsgálatok a következő sorrendben lesznek megtartva: Junius 16-án d. e. az I. fiu-, 17-én az I. leány-, 18-án a II. fiu-osztályban; 19-én d. u. a svábfalusi fiókiskolában; 20-án d. e. a II. leány-, 21-én d. e. a III. fiu-, 23-án d. e. a III. és IV. leány-osztályban; d. u. 6 órakor torna-próba; 24-én d. e. a IV. és V. fiu-, 25-én d. e. az V. és VI. leány-osztályban.

— **Halálozás.** Glatzhofer Samuné, szül. Szép Mária asszony, e hó 23-án d. u. 2 órakor hosszas szenvedés után 58. éves korában elhunyt. Temetése ma d. u. fél négy órakor lesz. Béke hamvaira!

— **Hirdetmény.** Közhirül adatik, hogy miután az 1890. évre érvényes iparhatósági megbizottak választására nézve 1889. december 9-re kitűzött választás a választók meg nem jelenése miatt eredményre nem vezetett, ezek megválasztására f. évi május 27-ik napja a helybeli tanácsteremben azzal tüzetett ki, hogy d. e. 9—12 órakor a városi tanács mellé tartozó iparhatósági biztosokra, d. u. 3—5 órakor pedig a járási szolgabiró mint iparhatóság mellé választandó megbizottakra nézve fog a választás megtartatni a hová a választók minél számosabban leendő megjelenésre hivatnak. Kőszeg, május 18. 1890. Gábriel György jegyző, mint tanácsi megbizott.

— **Hirdetmény.** Kőszeg sz. kir. város kamarahivatala ezennel közhirré teszi, hogy az 1890—1892. évi III. oszt. kereseti adó-javaslatokat magában foglaló lajstromok 1890. évi május 27-étől junius 4-éig közszemlére kitéve vannak. A mely időben minden vonatkozó felszólamlások beadhatók. Kőszeg, 1890. május 20-án. Városi adóhivatal: Weinberger, ellenőr. Botify, pénztárnok.

— **Dunántuli közmivelődési egyesület.** A dunántuli országgyülési képviselők a napokban a közmivelődési egyesület létesitése érdekében ismételten értekezlete: tartottak s elhatározták, hogy az általuk elfogadott és aláirt felhivást intézik a Dunántul kitünőségeihez a célból, hogy az egyesület nagyfontosságu hivatására az illetők figyelmét felhivják. A dunántuli közmivelődési egyesület megalakulását célzó nagy értekezlet megtartását október hóra halasztották, olyténképpen, hogy az a képviselőház összejövetele után való első vasárnap tartassék meg.

— **Hirdetmény.** Kereskedelmi körökben ismételten panaszok merültek fel a miatt, hogy a fizetett szállitási dijtöbbletek visszatéritése tárgyában a vasutakhoz benyujtott felszólamlások és visszkeresetek késedelmesen intézteinek el. Midőn a kir. kereskedelemügyi miniszter ur ő nagym. egyrészt a vasutak vezetőségeit kellőleg utasitotta a kérdéses beadványok gyors és pontos elintézése ügyben, másrészt az érdekelt köröket is kivánja figyelmeztetni, mily eljárást kövessenek, hogy a gyors elintézést lehetővé tegyék. Erre nézve a következő pontok tartandók szem előtt: I. A felszólamlások lehetőleg rövid idővel a szállitás után eszközlendők. II. A fuvarlevelek kisebb csoportokban, nem pedig százankent egyszerre adassanak be. III. Azon fuvarlevelek, melyek oly szállitásra vonatkoznak mely csak egy vasut vonalán történik, elkülönitendők azon fuvarlevelektől, melyeknek szállitmánya több vasut vonalain szállittatik. IV. A felszólamlás mindig a leadási állomás vasuti igazgatóságánál nyujtandó be. V. Oly felszólamláshoz, mely nem a feladó vagy czimzett által, hanem megbizott által adatnak be, ezen megbizást igazoló meghatalmazás vagy engedmény csatolandó be. Sopron, 1890. évi május havában. A kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** Ismételten előfordulván, hogy az iparosok vagy közvetlenül (vagy a kereskedelmi és iparkamarák utján) a m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumhoz fordulnak oly kéréssel, hogy a külföldön készül, gépekre a behozatalnál vámkedvezmény engedélyeztessék; ő nagymélt. a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur f. é. 16.488/VI. sz. a. kelt rendelvényével azt tudatja, hogy az 1882. évi XVI. t. cz.-ben foglalt általános vámtarifa XV. osztályához tartozó 4 jegyzetben foglalt azon határozat, melyszerint a kormány megengedhette, hogy a vám területen kivül készült, és behozandó gépek után a tarifaszerü vámoknak csak fele fizettessék, az 1887. XXV. t. cz. által hatályon kivül helyeztetett, és igy többé ily kedvezmény nem engedélyezhető. Mi ezennel az érdekeltek tudomására hozatik. Sopron, 1890. évi május havában. A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** A kiviteli üzletekre számitó érdekeltség értesittetik, hogy Klein A. bécsi ügynök (Bécs VIII. Auerspergstrasse 21) az osztrák-magyar kiviteli egylet védnöksége ellett f. é. őszén Chicagoban, Milwaukee, Detroit, Cleveland, Cincinati, Indianopolis, Louisville, St.-Louis, Kansas City, Omaha, St. Paul és Mineapolis városok bevonásával egy ügynöki üzletet szándékozik nyitani. Erről az érdekeltek azzal értesittetnek, hogy f. é. junius hó végeig az illető vállalkozóval meg személyesen érintkezhetnek. Sopron, 1890. évi május havában. A soproni kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** A budapesti kereskedelmi muzum f. é. augusztus 17-től szeptember 28-ig tartó bőripari kiállitást rendez Budapesten. — A kiállitás tárgyai kiszitett bőrök, lábbeli iparczikkek, szijgyártó és nyerges munkák, bőröndös munkák, kesztyüáruk, végül mindazon munkagépek, segédeszközök és szerszámok, melyek a timár, czipész, szijgyártó, nyerges, bőröndös és kesztyü ipar czéljaira és a bőrhulladékok értékesitésére szolgálnak. Ezen czikkek, a munkagépek, szerszámok és se-

---

mekeit a vallás üdvös szellemében neveli, egyszersmind az állam jólétét, hasznát és boldogságát is nagyban előmozditja. Nagyon természetesen; hiszen ez a dolognak természetes folyománya. Mert az emberek belső megszentelése karöltve jár erkölcsösségükkel; az állam polgárainak erkölcsös volta pedig az állam „sine qua non“-ja. Nélküle minden pillanatban a felforgatásnak, a bukásnak ki van téve.

„Minden állam támasza, talpköve a tiszta erkölcs
Mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed!“

Az egyháznak a nevelés terén való eldönthetlen évszázadok, sőt évezredek által megszentesitett jogait elragadni, jogtalanul bitorolni tehát az államnak hatalmában nem áll. Pedig korunkban a modern államnak ez legfőbb törekvése, holott a neveléshez s oktatáshoz — miután ez utóbbi az előbbinek csak eszköze — semmi köze!

Ez az egyházat illeti meg a szó szoros értelmében!

Krisztus az apostoloknak és nem az államnak mondotta e jelentőségteljes szavakat: „Menjetek és tanitsatok minden nemzeteket.“ Ha Krisztus ezt kötelességükké tette, akkor ennek gyakorlására kétségtelenül joguk is van, melyben őket gátolni, akadályozni, annálkevésbé őket ettől megfosztani semmiféle állami hatalomnak jogában nem áll. Az egyház ezen jogával századokon át folyton élt s miként a történelem bizonyitja, ezen joga által körülirt s meghatározott kötelességeit mindig gyakorolta. Gyakorolta ezt s élt ezzel; és pedig az emberiség, a társadalom, az állam javára és boldogságára, miglen a forradalomnak testvérvérrel bemocskitott hősei egyes országokban e jogából ki nem forgatták. A hittagadó Julian és Sparta kivételével egész a forradalomig soha nem volt uralkodó és állam, mely a nevelés jogát magának vindikálta volna.

Az egyház tehát jogának biztos tudatában megköveteli, sőt jogában áll megkövetelni, hogy az állam őt az iskolában ne háborgassa, ne akadályozza. Mert az iskola az egyháznak mintegy szükséges kiegészitő része. Ott képezi ugyanis a szellemi birodalom leendő polgárait, ott vezeti s neveli őket ugy, hogy jámborul átelt földi életükkel végczéljukat elérjék, azaz az örökéletet egykor csakugyan kiérdemeljék. S ezt magától érthetőleg csak akkor valósithatja meg, ha gyermekeit kora ifjuságuktól fogva gyengéden ölelő nevelőkarjai közé veheti s őket alapelvei szerint vallásosan képezheti.

Ebből egyszersmind szükségképen az is következik, hogy ő válaszsza meg azon egyéneket, kikre legfeltettebb kinceseinek, gyermekeinek nevelését bizni akarja, „vagyis hogy a tanitók és nevelők megválasztása tőle függjön; mert másképen magasztos czélját sikeresen meg nem valósithatná.

Az egyház és iskola között fenálló viszony oly szoros, hogy azok a kik ezt meglazitani vagy plane erőszakosan felbontani törekesznek; kik azt akarják, hogy az állam az egyház jogainak biztositékát tagadja meg, — azok mondom — az iskola fenséges czéljának megoldását hátráltatják. —

Az iskolát az egyház kezeiből kivenni annyi, mint a csecsemőt édes anyja ölelő karjai közül kiszakitani; tehát egyenes megsértése egyházunk szent jogainak. S a forradalom ezt megtette! Az ő vivmánya az oktatásmonopolium! „Soha sem lehet eléggé hangsulyozni — irja Hurter Frigyes — hogy a drága találmány dicsősége senkit mást, mint csak Dantot, Robespierret és társait illeti; továbbá, hogy az oly lelkesen védelmezett kényszerjog nem egyéb, mint a forradalom vérázott köpenyéből letépett rongy, melynek eredetére még most is könnyen rá lehet ismerni, jólehet mindenütt a nemzeti divat szerint lőn átalakitva.“

Ugyvan! A forradalom utasitotta ki az egyházat s vele együtt a vallást iskoláiból s ragadta magához azokat.

S miután a forradalmi eszmék mindenüvé rohamos gyorsasággal terjedtek, ezt a többi nemzetek is örökölték s mint kitünő vivmányt örömmel üdvözölték s államuk keretébe beilleszteni iparkodtak.

De kérdjük vajjon az államnak hivatása a nevelés? Honnet származtatja ebbeli jogát? Avagy ki hatalmazta s bizta meg ezzel? . .

Isten e magasztos jogot nem az államokra biz'a! Nem; mert erre elegendő garanczián nem is nyujthatnak. S ha nem, akkor az állam e jogot a szó szoros értelmében bitorolja. „Az állam — irja Stockl — ha egyszer elvileg különszakadt az egyháztól és atheistává lett, benső szükségképiséggel van arra kényszeritve, hogy magát a földön absolut hatalommá tolja fel, és mint ilyen mindazt magához ragadja, önmagába szivja fel, amit előbb valami önálló hatalom a saját jogának ismert.“ Tehát maga azon tény, hogy a modern állam az oktatás nevelés ügyét, az iskolát — kiszoritván abból az egyházat — saját hatásköréhez ragadta, arra mutat, hogy keresztény jellegéből kivetkőzött, magát absolut hatalommá tolta fel, mely maga mellett más hatalmat nem tür, más jogait jó szemmel nem nézheti. S minthogy más jogait jó szemmel nem nézheti, találkozunk a maga nemében ama páratlan jogtiprással, melynél fogva az egyházat az iskolából kipeczkelte, az oktatás nevelést — mint az ő kizárolagos jogát — magához ragadta s felcsapott iskolamesternek.

Legtöbb helyen annyira ment, hogy az egyháznak az iskolák körül ugyszólván semmi jogot sem hagyott. Nem csoda, hiszen az állami iskolamonapolium az absolut állam rendszerének egyik lényeges eleme. Pedig ha komolyan fontolóra vesszük a dolgot, Stöckllel bátran állithatjuk, hogy az iskola: „az állami monopolium által a politikai szenvedélyek harczmezejévé válik; ez pedig magára az államra nézve is csak a legvészesebb gyümölcsöket teremheti.“ De meg másrészről — mikent Mair igen helyesen fejtegeti — az állami iskolamonapolium mint az Europa némely államában divik, ész, jog és lelkiismeret ellenes.

(Folytatása következik.)

gédeszközök kivételével csakis hazai gyártmányok lehetnek. A kiállitási tárgyak legkésőbb junius 15-ig bejelentendők és augusztus 1-ig a budapesti kereskedelmi muzeumhoz beküldendők. A részletes feltételek ezen kereskedelmi és iparkamaránál betekinthetők. Sopron, 1890. évi május havában. A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

Vegyes hirek.

— **Villamos levelposta.** Egy uj villamos szállitási rendszer mintája állittatott fel röviddel ezelőtt próbaként Bostonban. Dolbear tanár ki ezen uj szerkezetet megbirálni volt hivatva, biztositotta a jelenvoltakat, hogy a kérdésben forgó találmány teljesen józan és tudományos elveken alapszik és gyakorlati horderejе is nagyon jelentékeny. A feltaláló egy villamos huzalorsó ismert delejességét használta fel, melyet az, egy hozzá közelitő vaspálczára gyakorol. Ha a folyam az orsótól megvonatik, megszünik természetesen a vonzerő is és a pálcza ismét szabadon bocsáttatik és ha most egy másik villamos árammal telt huzalorsót helyezünk a vaspálcza közelébe, tapasztalnunk kell, hogy ezen orsohóz vonzódik a szabaddá lett vaspálcza. — Ilyedén orsót orsó után alkalmazna a vaspálczát tetszés szerinti távolságra mozgathatjuk előre — olykép, hogy a háttérben maradt orsóktól a villamos folyam megvonatik és a vaspálcza előtt levő orsóknak adatik át — darabról darabra. Ime az uj rendszernek alapeszméje, melynél azonban a vaspálczát egy — kis kerekekkel ellátott — aczéldobozka helyetesíti, a mely egysines pályán szaladva alkalmas levelek és kis csomagok továbbitására. Az ekép szerkesztett kis kocsi két bevágott kerék közvetitésével vezettetik egy felső sinen az egy vonalt képező huzalorsók nyomán, a mely elemi befolyások ellen fakópenyege által védetik. — A villamos folyam megszakitása, illetve végleges elzárása céljából minden egyes orsó egy önmüködő kapcsolókészülékkel van ellátva. A vezeték, melyek főrészét az orsók képezik, egy közvetitővel van szoros összefüggésben egyrészről, mig az ellenkező vég egy csap körül forgó mágnessel van összekötve, melynek feladata a közvetitő érintése folytán a villamos áramot megszakitni, vagy egészen lezárni. — („Első budapesti szabadalmi iroda" Bergl Sándor mérnök közleménye.)

— **Rendkivül érdekes kirándulás.** A bécs-berlin-hamburgi kirándulás ötven tagu rendező bizottsága már véglegesen megállapitotta az utazás programmját. E szerint a kirándulás tizenegy napig tart. Julius 10-én indulnak Budapestről külön vonattal, Bécsben két napot, Berlinben három, Hamburgban két napot töltenek. Egy nap esik Potzdamra, a többi idő utazásra. Megjegyzendő levén, hogy éjjeli utazás nem lesz. Hamburgban, a 11-ik napon véget ér a kirándulás. A kik akarnak, innét átmehetnek a közeli Helgolandba vagy más tengeri fürdőbe. Részt vehetnek a rendezőség által szervezendő dán- és svédországi folytatólagos igen olcsó kirándulásban, vagy visszafordulva utaznak haza Dresdán, Prágán, Brünnön keresztül, kitérőt téve Karlsbadba s Marienbadba. A jegy másfel hóuapig lesz érvényes. A kirándulás részvételi dija 85 frt, melyben másodosztályu utazás Budapesttől Hamburgig és vissza, továbbá 11 nap, első rangu hoteli lakás van értve. A kirándulás zártkörü, csakis meghivottak vehetnek részt. Kik meghivóra igényt tartanak, azért szerkesztőségünkköz is fordulhatnak. Részletes felvilágositás különben D o l i n a y Gyulánál szerezhető (Budapest, Kecskeméti-u. 13). A kiránduláson n ő k és családtagok is vehetnek részt. A résztvevők száma korlatolt, miért is czélszerübb a dijat mielőbb beszolgáltatni. A kirándulókat ugy Bécsben mint Berlinben és Hamburgban ünnepélyesen fogadják. Mindenütt külön fogadó és kalauzoló-bizottságok alakultak. Sőt a kik Stockholmig elmennek, ott is szép fogadtatásra fognak találni, sikerült a rendezőbizottságnak e távoli ponton is tekintélyes összeköttetéseket szerezni. Bécsben S p i e g l Edgár hirneves napilap szerkesztő s a Concordia irói-kör elnöke áll a mozgalom élén. Itt rendszeres kalauzolás mellett megtekintik a kirándulók a gazdasági kiállitást és a város nevezetességeit. Lesz ünnepélyes fogadtatás is. Berlinben az ottani magyar egylet, és Lindau Pál hirneves német iró által szervezett német fogadó-bizottság munkálkodnak vállvetve, hogy a berlini időzés minél tanulságosabb és minél kellemesebb legyen. Hamburgban pedig az ottani osztrák-magyar egylet működi a kirándulók érdekében. Szóval az ötven tagu rendezőbizottság minden intézkedést megtett, hogy a kirándulás fényesen sikerüljön, mihez nagy mértékben fog hozzá járulni azon körülmény is, hogy a rendezőség egyik tagja már előzetesen kint töltött három hetet, s Berlinben mindeneket elintézett és előkészitett. Az ötventagu rendezőbizottságban vannak képviselők minden pártból, vannak hirlapirók a budapesti összes nagy lapoktól, továbbá tanárok, ministeri tisztviselők, ügyvédek s egyéb előkelő állásu férfiak egészitik ki a bizottságot garantiát nyujtva a kirándulás magas szinvonaláért. Kik részt akarnak venni ez igen érdekes zártkörü kiránduláson és meghivóra igényt tartanak, de tévedésből még nem kaptak, annak kieszközléseért, mint fent jeleztük szerkesztőségünkhöz is fordulhatnak; a budapesti rendezőbizottság által, módunkban áll külön meghivókat küldetni.

— **A gyuró-gyógymódszer** (massage) ujabb időben legkiválóbb orvosaink által igen jó eredménynyel alkalmaztatik zsugorok, bénulások és csúzos bántalmak elháritására és megszüntetésére s e czelra a legjobb hatásunak nyilvánitják a Brázay-féle sósborszeszt. Erre vonatkozólag Dr. Lőrinczy Ferencz ur, a k. k. orvosok orsz. egyesületének titkára, tüdő és szivgyógyász, a következő levelet intézte Brázay Kálmánhoz: „Budapest, 1885. márt. 12. T. Brázay Kálmán nagykereskedő urnak Budapesten. Csúzos (rheumatikus) bántalmaknál az ezen betegségek következtében gyakran fejlődni szokott szivbajok elháritása czéljából, valamint számos betegségnél, egyébb gyógyhatany mellett igen czélszerü az ugynevezett bedörzsolés-kenő-gyuró-gyógymód (massage) s ezen müveletnél az ön ál.al készitett kitünő összetételü sósborszeszt minden esetben igen jó eredménynyel szoktam használni s igy azt mindenkinek ajánlhatom.

— **Majalisok és családi ünnepélyek.** A szép május és junius hónapokban, mikor a termeszet tavaszi toilletteját befejezi, az ember kedélye is vigabb, elevenebb lesz. Mig télen azért keresik a vigalmakat, hogy a nyomott kedélyt felfrissitsék, addig tavaszszal az emelkedettebb hangulatnak enged az ember. Ilyenkor majálisokat, juniálisokat és családi ünnepélyeket rendeznek, az ember fiatalabbnak, erősebbnek érzi magát és élvezni akarja az életet. E reflexiók két fölötte érdekes árjegyzék lapozgatása közben jutnak eszünkbe. Ezek Bisenius árjegyzékei (Bécs, Singerstrasse 11.) kinek Ausztria-Magyarországban diszitési és kivilágitási tárgyakban a legelső raktára van. Ugy a szabadban, mint zárt helyiségben rendezendő mulatságok számára rengeteg sok érdekes tárgy van itt felsorolva. Tánczjelvények, női ajándékok, durranó bonbonok tréfás tartalommal, hatásos világitások táncztermek számára, szalon-lángok, kivilágitási lámpák, lampionok, fáklyák és szélgyertyák, mindzn szinü magnesium-fáklyák, teremdiszitési tárgyak, esetleg egész szinpadok, melyeket Bisenius kölcsönképen is szállit; továbbá álszakálak álhajak és jelmezek, a legolcsóbb árakon; szövet-draperiák, czimer-paizsok, transparentek, zászlók és lobogók minden nagyságban. Villamos világitó-készülékek; kisebb tüzijátékok termek és nagyobbak a szabadban való használatra 40-től 108 darabig, 6-tól 100 frtig. Betüs tüzijáték alkalmi ünnepélyekre, rakéták, vizi tüzjáték, tréfás léghajok, melyek komikus alakokat képeznek dij-diszitések, lövész- és sportünnepélyekre stb. stb. Ki tudná mindazt elszámlálni? Mindazoknak: ugy magánosoknak, mint testületeknek, egyleteknek, iskoláknak stb., melyek valamely tavaszi, nyári vagy családi ünnepélyt rendezni akarnak, azt tanácsoljuk, hozassák meg maguknak Biseniustól a két érdekes árjegyzéket, melyeket ingyen megkaphatnak.

— **A polgármestertől hitelesitve.** Gaya (Morvaország). Tekintetes ur! Tisztelettel tudatom önnel, hogy óhajtását szives készséggel teljesitem. Varrónö létemre ülő életmódot folytatván, már hosszabb idő óta gyomrom nagyon fájt, étvágyam elveszett s emésztési zavarok bántottak, de a midőn az ön svájezi labdacsaiból egy dobozzal elfogyasztottam, azóta sokkal jobban vagyok, miért is ezennel szivesen nyilvánitom, hálás köszönetemet. Hatalmas gyógyitóerejü készitményét, minden hasonló bajokban szenvedőknek a legmelegebben ajánlva, maradok háladatos lekötelezettje: Prohaska Emma, varrónő. — Ez aláirás valódiságát bizonyitom: Valenta, polgármester (P. H.) Gaya kir. város polgármesteri hivatalától, Brandt Richard gyógyszerész svájezi labdacsai (egy doboz ára 70 kr.) a gyógyszertárakban kaphatók, de meg kell nézni védőjegyét, mely fehér kereszt vörös mezőben, s Brandt Richard névaláirását.

Irodalom.

— **Kincset.** szellemi kincset szerez az, a ki a „Képes Családi Lapok" czimü szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra előfizet. E lap gazdag tartalmával, értelem és izlés nemesitő olvasmányaival valóságos szellemi kincstárát képezi a magyar családoknak s „Nő a házban" czimü mellékletével nélkülözhetetlen barátja a családanyának. Közleményei minden számban a legjobb magyar iróktól erednek s a család bármely tagjának bátran a kezébe adhatók. A „Képes Családi Lapok" előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapesten, nagy korona-utcza 20. sz.) melyhez az előfizetések legczélszerübben postautalványon intézendők, kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve szolgál mutatványszámokkal.

— **Felhivás előfizetésre.** Épen most egy éve, hogy a „M a g y a r P a e d a g o g i a i S z e m l e" szerkesztését átvettem s mint akkor kifejtett programmomban jeleztem: „A haladóker követelményeiért, az önálló nemzeti iskoláért, „az iskola én vagyok!" elvéért fogok küzdeni; s hogy ez elvekért küzdöttem s küzdök ma is kartársaim sok oldalú elismerésével bizonyitva van. A lefolyt egy év alatt nem csupán iróasztalom mellett, hanem a külvilág, s főleg a tanitótársaimmal folytatott érintkezéseim, különösen pedig a hazában tett körutazásaim alkalmából meggyőződtem arról, mily szigoru anyagi helyzetben vannak a magyarországi néptanitók, mily viszonyok teszik lehetetlenné azt, hogy a társadalmi életben az őket jogosultan megillető álláspontot elfoglalhassák. És mivel minden ágában megismertem, tanulmányoztam a tanitói kar igényeit, szükségleteit, jogos követeléseit: — hatni akarok felfelé, felderitve a helyzetet, lefelé tanácsolva a legjobbat; — és épen ez okból a vezetésem alatt álló: „Magyar Paedagogiai Szemle" nem csupán szakismeret utján törekszik a magyarországi népnevelők előhaladására, hanem mulattató kedélyre ható olvasmányokkal is iparkodik megismertetni a tanitói pályának nehéz küzdelmes feladatát; valamint iskola-jogi állapotaink ecsetelése által kivánunk hatni a nemzeti iskola egysége érdekében. S hogy lapunk ez irányban is megfelelhessen a maga elé tüzött céljának, nem riadva vissza a tetemes pénzáldozatoktól sem, iparkodik oly műveket is kiadni, melyek a népnevelők működése, befolyása, fáradalmai és társadalmi jutalmát tükrözik elő. Ily czélból adjuk ki Gáti Győző társadalmi regényét is, mely regényből lapunk egyik mult szama mutatványul közölt egy vázlatot. A regény irodalmi szinvonalon áll, tárgya: a népnevelők életéből van véve; költői, eleven szinekkel festi a küzdelmes életet a népoktatásnál a képezdétől a sirig; alakjai élethívek, ténykedéseik a valónak megfelelőleg festvék; a jellemek kidomboritvák, s a helyzet, a viszonyok a létező állapotok kristály tiszta tükre. E mű nem csak helyes irányu, de — tárgyánál fogva eddigelé a magyar irodalomban egyedül áll; és épen e két indok vezette a lapszerkesztő — kiadóját azon elhatározásában, hogy e regénynek kiadására épen ma — a magyar népnevelők érdekében — vállalkozzék. Önzetlen vállalatunknál számitunk a magyar néptanitókra, kik bizonyára nem fogják elmulasztani az alkalmat, megszerezni maguknak azon művet, mely irányánál fogva eddig egyedül áll a magyar irodalomban, s mely az ő egyéni életüknek, küzdelmeiknek és szenvedéseiknek hü képét tünteti elő. E meggyőződésben adjuk ki előfizetési felhivásunkat: „A h i v a t á s á l d o z a t a" (Történeti rajz a magyar néptanitók jelenéből) czimü 12 nyomatott ivre terjedő regényre. Irta: Gáti Győző. Kiadja a „Magyar Paedagogiai Szemle" szerkesztője: Glatz György, községi tanitó. A regény tartalma következő szakaszokból áll: 1. Jó barátok a képezdében. 2. Nyilt a pálya. 3. Az első elismerés. 4. A tanfelügyelő. 5. Társadalmi viszonyok. 6. A község átalakitója. 7. Szeretet és szerelem. 8. Megváltozott viszonyok 9. A küzdelem. 10. A visszahatás. 11. Villámcsapás alatt. 12. A szellem jutalma. A regény diszes kiadásban julius hóban fog megjelenni s hogy e mű minden néptanitónak hozzá férhető legyen, árát füzve 1 frtban, diszkötésben 1 frt 50 krban állapitottuk meg, — mi egy 12 nyomatott ivnyi regénynél Magyarországon a lehető legolcsóbb. Belti ára 1 frt 50 kr., illetőleg 2 frt lesz. A megrendeléseket, hogy a nyomatandó példányok száma iránt tájékozhassuk magunkat, legkésőbb junius hó 15-éig s legcélszerübben posta-utalvány utján kérjük eszközölni, mely esetben a művet bérmentesen küldjük. Társadalmi utca kell tennünk saját érdekünkben s mert ezt tennünk kell, a regénynyel hatni akarunk felfelé és lefelé. Jogosultnak tartjuk a reményt, hogy a pártolás el nem marad, mert e regénynek egyetlenegy népnevelő asztaláról sem volna szabad hiányoznia; lássa mindenki magát e tükörben, s tudja meg mit kell tennie, hogy ott „fent" is belássák, mit kötelesség tenni, a népnevelők érdekéért, kik a haza jövő nemzedékét nevelni hivatvák! Bizunk a tanitókban saját jól felfogott érdekeikből s vállalatunkat e szempontból biztositva hisszük. E célból bizalommal fordulunk különösen is tanitótársainkhoz, mert meggyőződésünk, a tapasztalásból szerzett elvünk az, hogy csak az válik mindig az egész testület javára, a mit az egész testület tesz önmagáért s ezért felhivásunkat is azzal fejezzük be: Minden egyes néptanitóra számitunk, mert, minden egyesnek az érdeke e mű megszerzése!! Budapesten 1890. évi április hó 24-én. A „M. Paed. Szemle" szerkesztő-kiadótulajdonosa: G l a t z György, föv. községi tanitó (Wesselényi u. 48. sz. a.)

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*
Kiadó-laptulajdonos: *Feigl Gyula.*

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	8	frt.	70	krtól	8	frt.	90	kr-ig.
Rozs	„	8	„	70	„	8	„	90	„
Árpa	„	7	„	25	„	8	„	—	„
Kukoricza	„	6	„	15	„	6	„	30	„
Zab	„	8	„	70	„	9	„	—	„

		frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	50	100 kilo burgonya	—	—
„ II.	„	14	40	Marhahus . 1 kilo	—	48
Rozsliszt I.	„	14	30	Marha zsir	1	10
„ II.	„	12	60	Disznóhus . „	—	56
Buzakorpa	„	5	—	„ zsir . „	—	76
Rozs	„	4	75	Borjuhus . „	—	60
Köleskása	„	11	—	Birkahus . „	—	40
Dara	„	16	90	1 méteről bükkfa	13	50
Árpa dara	„	8	—	„ „ dorong	10	—
Széna	„	2	80	„ tölgyfa	9	40
Szalma	„	1	70	„ „ dorong	7	60

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II.III. oszt. kocsikkal		
	Budapesti idő.		reggel	d. u.	este.
—	**Köszeg**	ind.	5.15	12.04	6.10
6	Lukácsháza	(m. h.)	5.29	12.17	6.24
12	Német-Gencs	(m. h.)	5.46	12.33	6.41
18	**Szombathely**	érk.	6.01	12.47	6.56
—	**Szombathely**	ind.	6.45	3.30	7.16
7	Német-Gencs	(m. h.)	7.01	3.46	7.31
13	Lukácsháza	(m. h.)	7.18	4.03	7.48
18	**Köszeg**	érk.	7.31	4.16	8.01

Nagy földmivelési és erdögazdasági mü- és ipar- Kiállitás Bécsben
máj. 14-től okt. 15-ig
d. e. 10-től este 10 ig.
világitott vizmü- ... rotunda
este villanyvilágitás
a rotundában
Belépti dij 40 kr. — Vasárnap és ünnepnapokon 30 kr. — Gyermek-jegy 20 kr.

1687/89.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kőszegi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy **a kőszegi takarékpénztár** végrehajtatónak, **Krötzl János, Krötzl Jánosné** született Schatzl Mária hagyatéka, Wurst József, Wurst Mihály, Wurst Florián, Witzmann Alajos és neje született Krötzl Anna svábfalusi lakos végrehajtást szenvedők elleni 450 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a kőszegi királyi járásbiróság területén lévő **Kőszeg** város határában fekvő, a kőszegi 1183. számu tjkvben A. †. 3206. hsz. szántóra 102 frt, – a 3320. hsz. számu szántóra 159 frt, — a (3449—3450.) hsz. szántóra 83 frt. — a (3976—3977) hsz. ingatlanra 329 frt, — a 4008. hsz. szántóra 166 frt, — a 4056. hsz. szántóra 92 frt, — a kőszegi 3504. sz. tjkvben A. †. 3569. hsz. szántóra 169 frt és a 3210. hsz. szántóra 102 frt, végül a kőszegi 3503. sz. tjkvben A. †. 3564. hsz. szántóra 188 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

1890-ik évi junius hó 17-dik napjának délelőtt 10 órakor alulirt biróság helyiségében

megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881 : LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 : LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kőszegen, 1890-dik évi márczius hó 17-ik napján.

A kőszegi királyi járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Saáry Zsigmond,
kir. aljárásbiró.

Meghivás

a **„kőszeg-szombathelyi h. é. vasut részvénytársaság“ 1890. évi junius hó 11-én délutáni 3 órakor Kőszeg szab. kir. város tanácstermében** tartandó

VIII. rendes évi közgyülésére.*)

Napirend:

1. Az igazgatóság s a felügyelőbizottság jelentése, az 1889. évi üzleti számadás és mérleg előterjesztése, a tiszta nyeremény felosztása és a felmentvény megadása feletti határozathozatal.
2. Két felügyelőbizottsági rendes és egy póttag választása.

Kőszeg, 1890. évi május 2-án.

Az igazgatóság.

*) 1. Az üzleti számadás és mérleg, ugy az elnöki, valamint a felügyelőbizottsági jelentés a közgyülést megelőzőleg 8 nappal a társaság pénztáránál a hivatalos órák alatt betekinthetők.
2. A közgyülésen azon részvényes bir szavazati joggal, a ki részvényét vagy részvényéről szóló letétjegyét (§. 20 és 28) 14 nappal a közgyülés előtt a társaság pénztáránál leteszi.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

Gyors és biztos segitség gyomorbajok s azok következményei ellen.

Az egészség fentartására, az életnedvek s ennek folytán a vérnek tisztitására és tiszta általpotban való fentartására és a jó emésztés elősegitésére a legjobb s leghathatósabb szer a már is mindenütt ismeretes és kedvelt

életbalzsam Dr. ROSA-tól.

Ezen életbalzsam a legjobb s leggyógyhatásosabb gyógyfüvekből a leggondosabban van készitve s különösen minden emésztési bajok, gyomorgörcs, étvágyhiány, savanyus f lbüfögés, vértólulás, aranyeres bajok stb. stb. ellen teljesen hathatósnak bizonyul. Ily kitünő hatásai következtében ezen életbalzsam egy bebizonyult, megbizható háziszerevé lett a népnek. **Ára egy nagy üveggel 1 frt, kis üveggel 50 kr. Ellismerő iratok ezrei bárkinek betekintés végett rendelkezésre állnak.**

Védjegy

Óvás! Hamisitások elkerülése végett, mindenkit figyelmeztetek, hogy az egyedül általam az eredeti utasitás szerint készitett **„Dr. ROSA-féle életbalzsam“** minden üvecskéje kék burokba van csomagolva, melynek hosszoldalain **„Dr. ROSA életbalzsama a „fekete sashoz“ czimzett gyógyszertárból, FRAGNER B. Praga 205—III.“** német, cseh, magyar és francia nyelven olvasható, széles felein pedig az ide nyomott védjegy látható.

Dr. ROSA életbalzsama valódian kapható csak a készitő

FRAGNER B.

főraktárában, gyógyszertár a „fekete sashoz“ Prágában 205—III., és BUDAPESTEN Török József úr gyógyszerészénél, király-utcza 12. sz. Budai Emil úr városi gyógyszertárában a Városház-téren.

Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógyszertarában van raktár ezen életbalzsamból.

Ugyanott kapható.

prágai általános házi-kenőcs

több ezer hálanyilatkozattal elismert **biztos gyógyszer** mindenféle gyuladások, sebek és genyedések ellen. Ezen kenőcs biztos eredménynyel használható a női emlő gyuladásánál, a tej tespedésénél s az emlő megkeményedésénél szüléskor, kelevénynél, vérdaganatoknál, genyes fakadékoknál, pokolvarnál, körömgyöknél, az ugynevezett körömféregnél, elkeményedéseknél, felpuffadásoknál, mirigydaganatoknál, zsirdaganatoknál, érzéketlen tagoknál stb. Minden gyuladást, daganatot, elkeményedést, felpuffadást a legrövidebb idő alatt eltávolit; s ahol már genyedés mutatkozik, ott a daganatot legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül felszivja, kiéreti és kigyógyitja.

Kapható 25 és 35 krajczáros szelenczékben

Óvás! Miután a prágai általános házikenőczöt sokszor utánozzák, mindenkit figyelmeztetek, hogy ez eredeti utasitás szerint csak nálam lesz készitve, s csak akkor valódi, ha a sárga érczszelencze, melybe töltetik, vörös használati utasitásokba (melyek 9 nyelven nyomvák) és kék kartonba, melyen az ide nyomott védjegy látható — burkolva van.

HALLÁSI BALZSAM a legbebizonyultabb számtalan próbatét által legbiztosabbnak elismert szer a nehézhallás kigyógyitására s az egészen elvesztett hallási tehetség visszanyerésére. **Egy üveg ára 1 frt.**

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósborszesz készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon cimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhitést eszközöl: **csuzos szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyenge ség bénulások, zsugorok, stb. ellen**; de különösen a ***bedörzsölés kenő-gyurógyógymódnál (massage)*** igen jó hatásunak bizonyult. ***Fogtisztitó szerül*** is igen ajánlható, a mennyiben a **fogak fényét** elősegiti, a **foghust erősbiti** és a **száj tiszta, szagtalan izt** nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e **szer fejmosásra** is, a **hajidegek** erősitésére, a **fejkorpaképződés megakadályozására és annak megszüntetésére.**

Ára egy nagyobb üveggel 90 kr., egy kisebb üveggel 45 kr.

Brázay Kálmán

Budapesten. VI. kerület, muzeum-körut 23-ik szám.

Kapható Kőszegen: Schneller Ernő, Fuchs Ferencz, Unger József, Handlei Vilmos, Pollák Sándor, Jánosa Gyula, Wentzl Ede kereskedőknél.

Első legolcsóbb és szolidabb bevásárlóhely.
Széttküldés az eredeti gyárárakon.

Ticho Fülöp, Brünn,

Krautmarkt 21. — Rathhausgasse 17.

Széttküldés utánvéttel.
A pénz előbbi beküldése esetén a csomag bérmentesen küldetik.

Brünni posztó-szövetek
a leghiresebb cs. és kir. gyáraktól.

1 maradék 3·10 méter öltönyszövet jó minőségben frt. 3·50.
1 maradék 3·10 m. öltönyszövet jobb minőségben frt. 5·—.
1 maradék 3·10 m. öltönyszövet legjobb minőségben frt 10·75.
1 maradék 3·10 m. fekete posztó salon-öltönyre frt. 9·—.
1 maradék 2·10 m. felöltőszövet, jó minőségben frt. 4·25.
1 maradék 2·10 m. felöltőszövet legfinomabb minőség frt. 8.

Moso-szövetek.
(Mosásért biztosittatik.)

1 maradék kártolfonal a legujabb szövetmintákban, 6·40 m. frt. 3·—.
1 maradék lenvászon a legdivatosabb és legtartósabb öltönyre 6·40 m. frt. 4.

Egy vállravető
czérna, 9 negyed hosszu fl 1·50.
Tiszta gyapju 10 negyed hosszu frt. 5·—.
Egész fekete, selyemállal (Cachemir-kendő) gyászra frt. 4.50.

Női ruha-szövetek
mindenféle szövő nemben, kivitelben és szinben, a legujabb és legdivatosabban a tavaszi és nyári időszakra 1890/91.

Egy egész öltözet dupplaszelea.

jó minőségben 10 meter frt 5·—.
jobb „ 10 meter frt 7·—.
finom „ 10 meter frt 9.—.
finomabb minőségben tiszta gyapju 10 meter frt 11·—
legfinomabb minőségben tiszta gyapju 10 met. frt 13·—.

Fekete Cachemir,
lengyel készitmény,
sima, csikos, vagy virágos:
1 öltözet 10 m. sima frt 4·50.
1 „ „ „ csikos frt 5·50.

Angol Zephyr (vászmak),
legfinomabb és legalkalmasabb házi és utczai öltözéknek.

Uj!!

1 egész öltöny Ia. 10 meter frt 6·50.
1 egész öltöny IIa. 10 meter frt 4.50.

Franczia Voiles (Satins),
mosásra biztositék.

Egy teljes ruha
10 méter:

jó minőségben . . frt 3·50.
finom „ . . . frt 4·50
legfinomabb min. . frt 5·50.
atlasz-minőségben . frt 6·50.

Jute-függöny
török minta, egész hosszában
első minőség . . frt 3·50.
második min. . . frt 2·50.

Tunis-függöny
aranynyal átszöve, gyönyörü csikossal és bojttal ellátva, teljes hosszában, mindenféle szinben . frt 4·50.

Egy garnitura,
két ágy- és egy asztalteritő
jute-ből . . . . frt 3·50.
ripsből . . . . frt 4·50.

Manilla-futoszőnyeg,
igen tartós,
egy marad. 10—11 m. frt. 3.40

Lenn-áruk:
Egy darab = 30 bécsi rőf.
ára darabonkint:

Rumburgi szék-lenn, 5 negyed széles . . frt 6·50.
Rumburgi Oxford valódi szin Ia. . . . . frt 6·50.
Rumburgi Oxford valódi szin IIa. . . . . frt 4·50.
Chiffon, igen jó min. á frt 4·50, 5·50, 6·50 egész frt 9·—
Házivászon, 4 negyed széles frt 4·50, 5 negyed frt 5.50.
Stefánia-vászon, 5 negy. széles, teljes potlék a lenfonálnak . . frt 9·—
Atlasz-Gradl, ágyhehuzókra Ia 8.50, IIa frt 5·50.
Lenszövet varrás nélkül darabja, 2 met. hosszu frt 1·10.
Canevas, Ia min. ágybehuzókra . . . frt 6·—.

Hölgy-ingek chiffonból vagy erős lenvászonból, csipkével, 6 dar. frt 3·75.
legjobb rumburgi fonállal és svájczi himzéssel 6 darab , frt 6·—.

Fennti métermértékek teljesen elegendők egész férfiöltönyre vagy felöltőhez.

Pompásan elkészitett mintakönyvek a szabó uraknak kivánságára ingyen és bérmentesen küldetnek.

Minták magányosan kivánság szerint minden árucikkből ingyen és bérmentesen küldetnek.

Első Magyar Általános Biztosító-Társaság Budapesten.

I. Tüz-, szállitmány-, és jégbiztositási üzlet.

Kiadások. *Harminczkettedik évi zárszámla 1889. január 1-től december 31-ig.*

	forint	kr.	forint	kr.
I. Tüzbiztositás.				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonása után	1600838	47		
Függőben maradt károk tartaléka	101241	20		
Szerzési költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával .	343146	04		
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	123211	45		
Postabérek	48886	31		
A tüzbiztositási üzletet terhelő igazgatási költségek	330023	80		
Behajthatlan követelések leirása .	4030	19		
A következő évre készpénz dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül .	1771443	86	4322821	32
II. Szállitmány-biztositás.				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	112554	12		
Függőben maradt károk tartaléka	9954	65		
Szerzési költségek	19979	36		
A szállitmány biztositási üzletet terhelő igazgatási költségek	10879	12		
A következő évnek dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonásával	23258	37	176625	62
III. Jégbiztositás				
Viszontbiztositások és törlések .	304627	42		
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	1086206	82		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositások utáni bevételek levonása után	230926	75		
Behajthatlan követelések leirása .	3407	89	1625168	88
1889. évi nyeremény . . .			458797	16
			6583413	—

Bevételek.

	forint	kr.	forint	kr.
1888. évi nyeremény-számla maradvány			1509	74
I. Tüzbiztositás.				
Az 1888. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül 360,115.447 frt 66 krnyi kötött biztositások után valamint a f. évben lejárt dijrészl.-ből befolyt dijak 4.296,779·78 levonva: törlesztett dijak 486,085·46 viszontbiztositási dijak 440,230·08 lejárt visszbiztositási dijrészletek 857,755·60 1784,071·14	1825621	37		
Az 1888. évben fenmaradt tartalék függőben volt károkért	95587	99	4433918	—
II. Szállitmány biztositás.				
Az 1888. évről áthozott dijtartalék 22.861.764 frt 22 kr. kötött biztositások utáni dijak 131,278·66 levonva törl. dijak 1.710·39 viszontbiztositási dijak . 30.715·35 32.425·73	22908	76		
Az 1888. évben fenmaradt tartalék függőben volt károkért	13133	54	135895	23
III. Jégbiztositás.				
47.777.666 frt 80 krnyi kötött biztositások utáni dijak	1583597	30	1583597	30
IV. Egyéb bevételek.				
Beváltott szelvények után, valamint egyéb befolyt kamatok és árfolyamnyereség eladott értékpapirok és idegen pénznemek után . . .	367764	81		
Társasági házak tiszta jövedelme	60727	92	428492	73
			6583413	—

Vagyon — *Mérlegszámla 1889. deczember 31-én.*

	forint	kr.
Elhelyezett tőkepénzek: az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnál, az orsz. központi takarékpénztárnál és a magyar leszámitoló- és pénzváltó-banknál	1149771	19
2.000.000 m. kir. 5%-os papirjáradék á 98·35 . 1.967,000·— frt		
2.400.000 m. 4%-os földtehermentési kötvények á 88·15 = 2.118000·— frt		
189,500 m. vasuti 4½%-os kölcsönkötvény á 113·75 = 215.556·25 frt		
375,000 Lira olasz alapitv. kötv. á 93·— = 348,750 frt á 46·80 163,215·— frt		
Pesti Lyod társ. kötv. és egyéb értékpapirok árfolyam szerint 386,026·— frt		
a tisztviselői nyugdijalap értékpapirjai árfolyam szerint . 307,495·— frt		
a fenti értékpapirok után az év végéig esedékes kamatok . 57,520·16 frt	5214812	41
Leszámitolt, visszleszámitolt és egyéb váltók	506248	64
A társaság házai Budapesten	1210000	—
Különféle adósok:		
a) Pénzkészlet és maradv. a képviselőségeknél	769451	89
b) Maradványok idegen biztositó intézeteknél	305125	72
Jégbiztositás osztály folyó számlán . .	294648	36
Központi pénzkészlet	20050	90
A következő években lejáró dijváltók és dijkötelezv. összege 12.040.904·91 frt		
	9470106	11

Teher.

	forint	kr.
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 egész részvény á 1000 frt 2.000.000·—		
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 fél részvény á 500 forint 1.000.000·—	3000000	—
Társasági tartaléktőke*)	2302983	04
Tüzbiztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül . . . . . 1.771,443·86 frt		
Szállitmány biztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden terhelés nélkül . . . . 23.258·37 frt	1749702	23
Tüzbiztositási függő károk tartaléka . .	101241	20
Szállitmány biztositási függő károk tartaléka	9954	67
Árkülönbözeti tartalék	330000	—
Dunaparti házadó tartaléka	58522	09
Különféle hitelezők	412683	32
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok	2263	—
Első magyar általános bizt. társaság Lévay-alap	71811	86
Tisztviselők nyugdijalapja	506526	13
Életbiztositási osztály folyó számlán . .	420624	36
1889. évi nyeremény	458797	16
*) A tartaléktőke az 1889. évi nyereményből emelkedett 2.378,633.02 frtra		
	9470109	11

II. Életbiztositási üzlet.

Kiadások. *Huszonhetedik évi zárszámla 1889. január 1-től december 31-ig.*

	forint	kr.	forint	kr.
Törlesztett kötvények dija . .	111509	19		
Visszaváltott kötvényekért . .	171854	56		
Halálesetek után kifizetett káresszeg .	701631	02		
Lejárt kiházasitási tőkékért . .	[illegible]	11		
Kiházasitási biztositásoknál halálesetet következtében dijvisszatérés . . .	114021	46		
Függőben levő károk tartaléka .	136301	50		
Évjáradékok	15874	87		
Viszontbiztositási dijak . . .	50615	79		
Bélyegekért	40523	05		
Irodai bér, postadijak, nyomtatványok, uti- és egyéb költségek	88928	91		
Tisztviselők	57075	28		
Jövedelmi adóért	11505	87		
Orvosi dijakért	16412	58		
Szerzési és dijbehajtási költségek .	154472	82		
Behajthatlan tartozások leirása .	14619	52	2127914	34
Dijtartalék az év végén . . .			14466696	20
1889 évi nyeremény . .			299212	44
			16893822	97

Bevételek.

	forint	kr.	forint	kr.
A mult évből áthozott dijtartalék .			13414368	10
Befolyt dijak: az évben kiállitott kötvények után	319417	41		
az előbbi években kiállitott kötvények után . .	2216087	57		
a biztositott tőke emelésére forditott nyeremények .	18173	72	2553678	71
Mult évi függőben volt károk tartaléka			182901	31
Illetékek			45205	48
Kamatjövedelem			[illegible]	37
			16893822	97

Vagyon — *Mérleg-számla 1889. deczember 31-én.*

	forint	kr.
Értékpapirok 12734011 frt [illegible] kr. ugyanis:		
2,954,1000 frtnyi m. földhit. 5%-os záloglev. 100 frtjával	2954100	—
896.000 frtnyi m. földhit. 4½%-os záloglev. 100 frtjával	896000	—
2,262,810 frtnyi m. földhit. 4%-os záloglev. [illegible] frtjával	2189065	50
12,360 frtnyi m. földh. 5% érczért. záloglev. 119 frtjával	14708	40
995,000 arany frtnyi magy. vasuti beruházási kölcsön 4½%-os elsőbbs. kötvények 114½ frtjával .	1139275	—
297,900 frtnyi Budapesti közuti vaspálya-társasági 4½%-os részlet-kötvények 97 frtjával . .	288963	—
2,134,800 frtnyi magyar északkeleti vasut 5%-os ezüst els. kötvények 100 frtjával - - - -	2134800	—
537,500 forintnyi Budapest fővárosi 5%-os kölcsönkötvények 99¾ forintjával - - - -	536156	25
1.600,000 frtnyi m. 4%-os földtetherm. kötv. 88¼ frtjával	1412000	—
500 frtnyi pesti m. keresk. bank 6% zálogl. 100 frtjával	500	—
Beszterczebánya-brezovai és piski-vajdahunyadi vasuti els. kötvények - - - - -	1162070	26
12,244 Lire 87 c. olasz 5%-os járadék és kamatai	5372	98
1889-ben esed. kamat és el-szám. pénzküldemény	230570	08
Jelzálog-kölcsönök - - - - - -	201272	73
Kötvénykölcsönök - - - - - -	1633514	—
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök - - -	19524	03
A központ tartozása folyó számlán -	420624	36
Vezér- és fő-ügynökségek s mások tartozásai -	299424	37
	15538940	96

Teher.

	forint	kr.
Dijtartalék - - - - -		
levonva a viszontbiztositási dijtartalékot - - - -	14466696	20
Biztosági alap - - - -	225635	34
Kiházasitási tőkék nyereménye - -	402237	07
Függőben levő károk tartaléka - -	136301	50
Dijleszállitásokra vonatkozó nyeremények tartaléka	1283	6
Előre fizetett dijak 1890. évre - -	391	30
Fel nem vett nyeremények 1888. évről	238	38
Viszontbiztositó intézetek és mások követelései	6945	08
1889. évi nyeremény - - -	299212	44
	15538940	96

Budapest, 1890. december hó 32-én.

Igazgatóság: Pecz Vilmos, életbiztositási osztályfőnök. **Harkányi Frigyes, Lévay Henrik, Ormody Vilmos, Tornyai Schosberger Zsigmond, Ullmann Károly Pál gróf Zichy Nándor, Jeney Lajos,** aligazgató, mint a közp. könyvezés főnöke.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározottakszerint készültoknak és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk.

Budapest, 1890. márczius hó 15-én.

A felügyelő bizottság: Kaczvinszkl János, életbiztositási könyvvivő. **Gróf Batthyány Géza. Jekelfalusi Lajos. László Zsigmond. Szitanyi Izidor.**

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.